

Azərbaycan xalqı otuz ilə yaxın müddət ərzində əzəli torpaqlarının düşmən tapdağında qalmasının nisgili, kədəri ilə yaşadı. Amma heç vaxt torpaqlarımızın azad olunacağı ilə bağlı ümidimizi itirmədik, həsrətin bitəcəyinə inandıq. Bu illər ərzində xalqımız çox böyük ədalətsizliklərlə qarşılaşsa da, 44 gün davam edən Vətən müharibəsində tarixi qələbəyə imza ataraq, öz gücünü bütün dünyaya nümayiş etdirdi.

Zəfərin əbədiyaşarlıq simvolu

Azərbaycanın Vətən müharibəsindəki Zəfərindən sonra, noyabrın 11-də Müzəfər Ali Baş Komandan İlham Əliyev hərbcilərlə görüşündə düşmənin qənimət götürülmüş və məhv edilmiş texnikasının nümayişi üçün planlarının olduğu barədə məlumat vermişdi. 2020-ci il dekabrın 10-da keçirilən Zəfər paradında həmin texnikaların bir qismi nümayiş etdirildi. Dövlət başçısı elə həmin günlərdə Hərbi Qənimətlər Parkının salınması barədə təşəbbüs irəli sürdü. Sözdən əməli işə keçid özünü çox gözlətmədi, qısa müddət sonra, 2021-ci il aprelin 12-də Bakıda düşmən üzərində çalınan möhtəşəm qələbənin əbədiyaşarlıq simvolu olan parkın açılışı oldu.

Açıq səma altında 5 hektarlıq ərazidə salınan parkda düşməndən qənimət götürülən 300-ə qədər zirehli ağır texnikalar, tanklar, piyadaların döyüş maşınları, zenit-raket kompleksləri, artilleriya qurğuları və digər eksponatlar nümayiş etdirilir. İkinci Qarabağ savaşında fərarilərinin sayı 12 minə çatmış ermənilərin silah-sursatını, hərbi texnikasını döyüş meydanında atıb qaçması heç də təəccübləndirici deyil. Çünki Azərbaycanın qüdrətli ordusu, igid əsgərləri qarşısında xisləti bəlli düşmən duruş gətirə bilməzdi.

Parkda ən yaddaqalan və rəmzi eksponatlardan biri muzeyin girəcəyində sərgilənən, düşməndən qənimət götürülən 2000-dən çox avtomobilin nömrə nişanlarından hazırlanan "Qarabağ Azərbaycanıdır!" lövhəsidir. Azərbaycan Ordusunun gücünü, qüdrətini simvolizə edən bu lövhə Ermənistanın miskin durumunu əks etdirir. Muzeyin açılışında lövhənin qarşısında çıxış edən Prezident İlham Əliyev onun erməni fərariliyinin təzahürü olduğunu söyləmişdi: "Birinci Qarabağ müharibəsindən sonra ermənilər azərbaycanlıların şəxsi maşınlarının nömrələrini götürüb işğal edilmiş torpaqlarda nümayiş etdirirdilər. Bir lövhə düzəltmişdilər, göstərsinlər ki, azərbaycanlılar öz dədə-baba torpaqlarından didərgin salınıb. Əslində, bu hərəkət Ermənistanın Azərbaycana qarşı, xalqımıza qarşı et-

diyi etnik təmizləmənin təzahürü idi. Çünki mülki vətəndaşlar öz əmlakını qoyub, bəziləri ayaqyalın işğal edilmiş torpaqlardan çıxmağa məcbur olmuşdular. Ermənilər bu lövhəni xarici turistlərə nümayiş etdirərək öz ordusunun gücünü göstərməyə, mif yaratmağa çalışırdılar ki, guya, Ermənistanın məğlubedilməz ordusu var. Azərbaycanlılar isə şəxsi maşınlarını qoyub, öz torpaqlarından çıxmışdılar. Biz bunu unutmamışıq və bu lövhə erməni fərariliyinin təzahürüdür".

1992-ci ilin mayında, Şuşa şəhərinin işğalı zamanı qala şəhərimizə ilk daxil olmaq istəyən, amma Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Albert Aqarunov tərəfindən vurularaq sıradan çıxarılan, ekipajı məhv edilən 442 nömrəli "abidə" tank da park ərazisindədir. Birinci Qarabağ müharibəsindən sonra Qarabağdakı separatçılar həmin tankı "qələbə rəmzi" kimi bərpa edərək Şuşa yaxınlığında abidə olaraq qoymuşdular. Hətta azğın düşmən 44 günlük müharibə-

dən sonra da həmin tankın yanından Azərbaycana ünvanlı hədsiz iddialar səsləndirirdilər. Şanlı ordumuz 2023-ci ildə həyata keçirdiyi 23 saatlıq antiterror tədbirləri ilə qanunsuz erməni hərbi birləşmələrini, terrorçuları darmadağın etdi, bu "abidə"ni də onlar üçün gözdağına çevirdi.

Hər bir elementi unikal olan parkda gəzərkən buradakı oturmaqlar diqqət çəkir. Onlar ilk baxışdan ümumi ab-havaya uyğun olaraq maraqlı formada düzəldilmiş kimi görünürlər. Əslində isə, bu oturmaqların hər biri qənimət kimi götürülmüş mərməyişlərdən düzəldilib. Parkın ərazisindəki işıqlandırma sistemi mərmilərin ərintilərindən, tullantı yeşilləri isə tank mərmisinin barıt atıcısının futlyarından hazırlanıb.

Hərbi Qənimətlər Parkının ən maraqlı guşələrindən biri 30 il ərzində düşmən tərəfindən möhkəmləndirilmiş müdafiə mövqeyi əks olunan, özündə 10 elementdən ibarət mühəndis-maneələr sistemini ehtiva edən ərazidir. Burada

5 metr enində, 3-4 metr dərinlikdə qazılan tank əleyhinə xəndək, mina sahəsi, tank əleyhinə beton dirəklər və metal kirpilər, alçaq dirəklər üzərində tikanlı məftildən tor, hündür dirəklərdə məftilli tor, piyada əleyhinə mina sahəsi, az nəzərə çarpan və üçcərgəli lent tipli məftil maneələri, həmçinin səngər üzərində lent tipli məftil maneələr nümayiş olunur. Bu maneələr sistemi Füzuli, Cəbrayıl, Ağdam, Tərtər və Goranboy istiqamətlərində Azərbaycan Ordusu bölmələrinin dəf etməli olduğu mühəndis sistemlərindən idi. Otuz il ərzində möhkəmləndirilən mövqelərin daxilində isə döyüş postu, əsgər kazarması yerləşir. Kazarmaların yanında şəxsi heyətin artilleriya və hava hücumundan qorunması üçün zavod üsulu ilə hazırlanmış sığınacaqlar, döyüş mövqeyində atıcı, pulemyotçu, qumbaraatan səngərləri, uzunmüddətli atəş nöqtələri yerləşir.

Vətən müharibəsi zamanı döyüş həm də informasiya cəbhəsində gedirdi. Dünya ictimaiyyəti və beynəlxalq kütləvi informasiya vasitələri son məlumatları ən etibarlı mənbədən - Prezident İlham Əliyevdən alırdı. Parkın ərazisindəki hərbi çadır altında qurulan "Video-hall"da dövlət başçısının qələbə tvitləri, media qurumlarına müsahibələri, xalqa müraciətləri, habelə Vətən müharibəsinə aid videoçarxlar və qısametrajlı filmlər nümayiş etdirilir.

Burada informasiya mərkəzi və suvenir satışı məntəqəsi də var. İnformasiya mərkəzində parkdakı bütün eksponat və kompozisiyalar haqqında məlumat əldə etmək mümkündür. Parkı ziyarət edənlər suvenir satışı məntəqəsindən xatirə üçün Vətən müharibəsinə aid suvenirlər də əldə edə bilirlər.

Hərbi Qənimətlər Parkını gəzərkən ayaq saxladığımız hər yerdə Azərbaycan Ordusunun qüdrətini, gücünü hiss edirik. Zəfər qısa müddətdə qazanılsa da, qələbəyə gedən yol ilmək-ilmək hörülüb. Eşq olsun bu qələbəni bizə yaşadan şanlı Azərbaycan Ordusuna!

*Ülkər XASPOLADOVA,
"Azərbaycan"*